

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30.096/2008/6.szám

A Magyar Köztársaság Nevében !

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Krisch Imre ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Tóth Csaba ügyvéd által képviselt alperes ellen megbízási díj megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 6.G.40.973/2002. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.179/2007/7. szám alatt befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.179/2007/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.900 (Háromszázezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében előadottak szerint a peres felek között 1999. július 17-ei hatállyal - a pontosított előadás szerint 1999. július 14-ei hatállyal - szolgáltatási keretszerződés jött létre, melyben a felperes azt vállalta, hogy az A. Kft. részére - mely cég átalakulása folytán 2000. szeptember 29-ei hatállyal az alperes jogutódként létrejött - befektetőket keres és közvetít az A. Kft-ben való részesedés megszerzése céljából. A felperes közvetítői tevékenységének eredményeként, de a felperes megkerülésével a 2000. március 31-én kelt üzletrész adásvételi szerződés alapján a V. Ltd. szerzett 95 %-os közvetlen irányítást biztosító befolyást az A. Kft-ben, az alperes, mint az A. Kft. jogutódja azonban elzárkózott

a megbízási díj megfizetésétől. A felperes keresetében azt kérte, hogy az általa nem ismert üzletrész átruházási szerződésben megjelölt ellenszolgáltatás alapul vételével kötelezze a bíróság az alperest a szolgáltatási keretszerződés 2. pontjában írtaknak megfelelő összegű megbízási díj és annak kamatai megfizetésére.

Az alperes ellenkérelme szerint a peres felek között sem szóban sem írásban nem jött létre szolgáltatási keretszerződés, amennyiben ilyen szerződés létrejött volna, az lehetetlen szolgáltatásra irányuló semmis szerződésnek minősülne. A felperes megbízási díjat azért sem igényelhet, mert ténylegesen nem nyújtott az alperes részére közvetítői szolgáltatást.

Az elsőfokú bíróság 74. sorszámú ítéletében a keresetet elutasította.

Az ítélet szerint a kereset ugyan utalt arra, hogy a felperes a felek szóbeli megállapodását foglalta írásba, de nem bizonyította a felperes a szóbeli megállapodás létrejöttét. Az ajánlati kötöttségen belüli időszakban az alperes írásbeli ajánlatát elfogadó felperesi nyilatkozat nem érkezett az alpereshez, ezért a felek között írásbeli megbízási szerződés nem jött létre.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Álláspontja szerint helytállóan értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a felek szóban elhangzott szándékaik meghatározása után írásban kívántak egymással szerződést kötni. Rámutatott arra, hogy a felperes által csatolt szerződés és az alperes módosító ajánlata is ellentmondásos és homályos volt, azokból azt sem lehet megállapítani, hogy a felperesnek pontosan milyen kötelezettségei lennének. A másodfokú bíróság szerint a felperes ugyan bizonyos személyekkel felvette a kapcsolatot, de érdemi közvetítői tevékenységet nem végzett, ezért akkor sem tarthatna igényt megbízási díjra, ha a megbízási szerződés létrejöttét a Ptk. 216. § (1) bekezdés és 217. (2) bekezdése alapján meg lehetne állapítani.

A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat meghozatalát, másodlagosan új eljárás elrendelését kérte.

Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

Az eljáró bíróságok szerint a peres felek abban állapodtak meg, hogy szóban elhangzott szándékaiknak megfelelően írásban kötnek egymással megbízási szerződést. Nem állapították meg azonban a bíróságok, hogy szóban miként határozták meg a felek a szerződéses feltételeket, tehát hiányos tényállás alapján döntöttek, az a megállapításuk pedig téves volt, hogy a felek az írásbeliséget mint a szerződés érvényességi feltételét kikötötték volna. Indokolás nélkül hagyták figyelmen kívül a bíróságok a szóbeli megállapodás megkötésére vonatkozó perbeli nyilatkozatokat. Jelen esetben szerződést hozott létre a felek ráutaló magatartása is, ezt

bizonyítják a becsatolt levelezések, repülőjegyek, tanúvallomások, sőt az alperesi nyilatkozatok is. A felperes ráutaló magatartással kifejezett akaratnyilatkozata hatályosult azzal, hogy arról az alperes tudomást szerzett. A felperes az alperes által rábízott ügyet ellátta, mellyel kapcsolatban egyiküket sem vezette az ingyenesség szándéka. Az alperes tudott a felperes tevékenységéről, hiszen tájékoztatásban részesült. Ráutaló magatartással egyébként mind a szóbeli, mind az írásbeli szerződés módosítható.

A perbeli szerződés írásbeli formában létrejött a peres felek között, ugyanis miután a szerződést a felperes is ellátta aláírásával, azt visszaküldte postai úton az alperesnek. Egyébként az alperes A/2. sz. alatt csatolt 2000. december 14-ei levelében maga is elismerte a szerződés megkötésének a tényét.

A bíróságoknak - mivel az volt az álláspontjuk, hogy a felek között nem jött létre szerződés, így egymástól teljesítést nem követelhettek -, vizsgálniuk kellett volna, hogy fennállnak-e az előszerződés létrejöttének feltételei a Ptk. 208. §-a alapján és kötelezhető-e a felek a szerződés megkötésére.

A fenti anyagi jogszabálysértések mellett az eljáró bíróságok eljárási szabálysértéseket is elkövettek.

Ha a másodfokú bíróság szerint az alperes szerződés módosításra irányuló ajánlata ellentmondásos és homályos volt, e jelentős körülményeket tisztáznia kellett volna, nem mellőzhette volna ezért a tárgyalás kitűzését. A tárgyalás kitűzése azért is indokolt lett volna, mert a fellebbezés sérelmezte, hogy a peres felek közötti szerződéskötés létrejöttét nem vizsgálta körültekintően az elsőfokú bíróság. A másodfokú bíróság indoklás nélkül minősítette homályosnak, és ellentmondásosnak az alperes ajánlatát, a Pp. 256. § (1) bekezdés f/ pontjában írtakat pedig tévesen alkalmazta.

Megsértették a bíróságok a Pp. 3. § (3) bekezdését. Az általuk jogilag relevánsnak tekintett tényekre nem irányították rá a felek figyelmét, nem hívták fel a feleket a szükséges bizonyítási indítványok előterjesztésére. Abból, hogy az elsőfokú bíróság egy évekig elhúzódó és költséges tanúbizonyítási eljárást folytatott le megkeresett bíróság útján a szerződés teljesítésével kapcsolatban, a felperes csak arra következtethetett, hogy a szerződés megkötését tényként kezeli a bíróság. Miután mindkét fél által elismerten a felek között a szerződés létrejött, iratellenesen állapították meg a bíróságok a szerződés létrejöttének hiányát. Nem tettek eleget ténymegállapítási kötelezettségüknek sem, ugyanis nem kötelezték az alperest a 2000. március 31-ei üzletrész adásvételi szerződés csatolására, így nem lehet azt sem megállapítani, hogy az kik között jött létre, és mennyiben érintette a felperes keresetében írtakat. Nem értékelték a szerződés létrejöttével kapcsolatban a meghallgatott tanúk vallomását, és azt sem, hogy az alperes a Pp. 8. § (2) bekezdése által előírt jóhiszemű pervittel ellentétesen csak később csatolta a peranyaghoz az állítása szerint faxon megküldött megbízási szerződés első - javított - oldalát.

Az alperes a jogerős ítélet hatályban való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

A felperes - a Pp. 270.§ (2) bekezdése értelmében - a perben meghozott jogerős ítélet jogszabálysértő voltára hivatkozással terjeszthetett elő felülvizsgálati kérelmet, tehát a felülvizsgálat tárgya a perben meghozott jogerős ítélet volt. A Legfelsőbb Bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a jogerős ítélet meghozatalával a másodfokú bíróság követett-e el anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértést. A vizsgálat során abból kellett kiindulnia, hogy a per főtárgya tekintetében a másodfokú bíróság csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között hozhat ügydöntő határozatot, kivéve azt az esetet, ha az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése miatt az első fokú ítélet hatályon kívül helyezéséről a Pp. 252.§ (1) bekezdésében írt kötelező jogszabályi előírás alapján kell döntenie, illetve, ha ilyen határozat meghozatalát a Pp. 252.§ (2) bekezdés alapján tartja indokoltnak. A perbeli esetben a felperes nem állította fellebbezésében, hogy a megbízási szerződést a felek ráutaló magatartása hozta létre, és arra sem hivatkozott, hogy a szerződés létrejötté hiányában az előszerződés létrejöttét kell megállapítani. E kérdéskörök tekintetében ezért a fellebbezési kérelem keretei között eljáró másodfokú bíróság sem vizsgálódhatott, és ezzel kapcsolatban kizárt volt a Pp. 3.§ (3) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettség megsértésének észlelése. Mivel a fellebbezési kérelem alapján nem kellett vizsgálnia a másodfokú bíróságnak, hogy ráutaló magatartással létrejött-e a peres felek között megbízási szerződés, illetve annak hiányában közöttük előszerződés létrejött-e, a másodfokú eljárásban nem tárgyalta e kérdések tisztázásának a felülvizsgálati eljárásban sem volt helye.

A Pp. 121.§ (1) bekezdés c/ pontjában írtak szerint a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeket, és azok bizonyítékait is. A felperes keresete egyértelmű volt ate tekintetben, hogy az alperes megbízási díjban való marasztalását a közöttük létrejött írásbeli szerződés alapján kéri. Keresetéhez csatolta a peres felek képviselői által aláírt szerződést, melynek preambuluma szerint a szerződés 1999. június 17-ei hatállyal jött létre, ugyanakkor keresetében azt állította, hogy a szerződés létrejöttének időpontja helyesen 1999. július 17-e volt, majd ezt az időpontot a későbbiekben 1999. július 14-ére pontosította. Keresetében azt állította, hogy 1999. június hóban faxon küldte meg az írásbeli szerződés szövegét az alperesnek, mely távollévők közötti ajánlatnak minősült, és melyet az alperes elfogadott azzal, hogy a szerződést aláírásával ellátottan a felperesnek visszaküldte. Mivel

az elfogadó nyilatkozat a felpereshez 2000. július 14-én érkezett meg, ezen a napon jött létre a peres felek között az írásbeli megbízási szerződés a Ptk. 213.§ (1) bekezdése alapján. A kereset szerint a felperes képviselője azt követően írta alá az írásbeli szerződést, miután azt az alperes - változtatások nélkül - a felperes részére 1999. július 14-én visszaküldte. Nem tett említést a kereset arról, hogy a felperes ezt követően a szerződést aláírásával ellátottan megküldte volna az alperesnek, a perben kifejtett álláspontja szerint erre szükség sem volt, mert a szerződés 1999. július 14-én már létrejött (8/F/1. szám alatti irat 5. oldal).

Az alperes ugyanakkor a per során mindvégig vitatta az írásbeli megállapodás létrejöttét. Azt állította, hogy a felperes aláírással el nem látott szerződés-tervezetet küldött meg részére 1999. június hóban, melyet az alperes ugyan valóban visszaküldött 1999. július 14-én aláírásával ellátottan a felperesnek, de nem változatlan formában. Az alperes ugyanis a szerződés-tervezet első oldalán megjelölte, hogy miként kéri módosítani a tervezet 2. pontjában rögzítetteket, és az e véleményeltérést is tartalmazó szerződést küldte vissza aláírásával ellátottan a felperesnek. Ezt követően a felperestől azonban újabb nyilatkozat nem érkezett, tehát az alperes ajánlatának elfogadása hiányában a szerződés nem jött létre.

Az eljáró bíróságoknak állást kellett foglalniuk abban, hogy a felperes keresetben tett tényállításai valósak-e, illetve, hogy helytállóan hivatkozik-e az alperes arra, hogy a felperes állításával szemben nem jött létre a Ptk. 213.§ (1) bekezdése alapján - az alperes nyilatkozatának a felpereshez való megérkezésével - 1999. július 14-én írásbeli szerződés a peres felek között. A bíróságnak tehát ebben a körben kellett a felajánlott bizonyítás feltételével a bizonyítási eljárást lefolytatnia. A bizonyítási eljárásnak ugyanis nem az a célja, hogy a bíróság kiderítse, hogy mi történt a felek között, hanem az, hogy a keresetben előadott tényállás valós-e, az arra alapított jog megilleti-e a felperest.

A felperes a kereset jogalapjaként nem a peres felek szóbeli szerződésére hivatkozott, ezért a bíróságoknak nem kellett vizsgálniuk szóbeli megbízási szerződés esetleges létrejöttét. Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a keresetben hivatkozott írásbeli megbízási szerződés 5. pontja ki is zárta a szóbeli megállapodás létezését, ugyanis kimondta, hogy ez az írásbeli szerződés a felek "teljes megállapodását képezi", e tárgyban nem létezik semmiféle szóbeli ígéret vagy feltétel, és ez az írásbeli szerződés hatálytalanít minden felek közötti korábban létrejött szóbeli egyezséget. Ettől függetlenül nem vitatható, hogy a peres felek folytattak egymással üzleti tárgyalást, a felperes 1999. június 16-ai levele szerint - melynek mellékleteként a szerződés-

tervezetet az alperesnek megküldte már 1999. július 14-e előtt találkoztak egymással, és üzleti megbeszélésre később is sor kerülhetett. Szóbeli szerződés létrejöttéhez azonban - a Ptk. 205.§ (1) bekezdésében írtak szerint - a felek akarátának kölcsönös és egybehangzó kifejezésére van szükség, azt viszont, hogy ez akár 1999. július 14-e előtt, akár ezt követően szóban megtörtént volna, egyetlen peradat sem támasztotta alá.

A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a felperesnek számolnia kellett azzal, hogy a tényállás megállapításának ki kell terjednie - az alperesnek az ellenkérelemben előadott és vissza nem vont előadására tekintettel - arra is, hogy létrejött-e a peres felek között a keresetben hivatkozott írásbeli szerződés. A felperes tisztában volt azzal, hogy az e kérdésben való állásfoglalás a jogvita elbírálásának kiindulópontja, az volt azonban a meggyőződése, hogy a perben megfelelően bizonyította a keresetlevélhez csatolt és mindkét fél által aláírt szerződéssel, hogy a peres felek között létrejött az írásbeli megbízási szerződés 1999. július 14-én azzal, hogy az alperes a felperes ajánlatát elfogadta (34., 36., 43. sz. alatti beadványok).

Alaptalanul hivatkozik arra, hogy a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megsértése miatt esett el a keresetét megalapozó további tényállítások és új bizonyítékok előterjesztésétől. A bíróság ugyanis nem mulasztotta el előzetes tájékoztatási kötelezettségét azzal, hogy a keresetben előadottak alapján bírálta el az alperes marasztalására irányuló keresetet. A bíróság tájékoztatási kötelezettsége nem terjed ki arra, hogy a felperes a keresetét az anyagi jogi jogszabályok alapján szóbeli szerződésre is alapíthatja.

A jogerős ítélet helyes tényálláson és a jogszabályok helyes értelmezésén alapul. A felperes által sem vitatott tényállás szerint amikor a felperes 1999. júniusában a szerződést megküldte az alperesnek, azon nem szerepelt a felperes képviselőjének aláírása. Ebből viszont az következik, hogy az alperesnek megküldött irat csupán egy szerződés-tervezet volt, és az nem minősült szerződéses ajánlatnak. (Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy e tervezetben a szolgáltatást igénybe vevő szerződő félként annak ellenére szerepelt az alperes, hogy az alperesnek nem volt ebben az időszakban saját üzletrésze az egyébként többszemélyes alperesi cégben, így nyilvánvalóan nem rendelkezhetett az alperesben lévő valamely üzletrész értékesítéséről.) Tévedett tehát a felperes, amikor a szerződés-tervezet megküldését ajánlat közlésének minősítette. A szerződéskötésre tett ajánlat kötelező erővel bíró szerződéses nyilatkozat, mely tartalma alapján - elfogadás esetén - az elfogadó nyilatkozattal együttesen alkalmas a szerződés létrejöttének megállapítására. A felperes aláírása nélkül

azonban a megküldött szerződéstervezet nem minősült ilyen kötelezettségvállaló nyilatkozatnak. Az alperes volt az, aki 1999. július 14-én - fax üzenet formájában - kötelező erővel bíró szerződéses nyilatkozatot tett az aláírásával ellátott szerződés felperes részére való megküldésével, és ez a nyilatkozat minősült szerződéses ajánlatnak. Az alperes ezt az ajánlatot távollévőnek tette, ezért a Ptk. 211.§ (2) bekezdés értelmében ajánlati kötöttsége megszűnt annak az időnek elteltével, melyen belül várhatta rendes körülmények között a válasz megérkezését. E szerződés alapján azonban a rendelkezésre álló adatok szerint a felperes részéről elfogadó nyilatkozat nem érkezett az alpereshez. A felperesnek mindvégig az volt a perben az álláspontja, hogy 1999. július 14-én a megbízási szerződés létrejött azzal, hogy az alperes által aláírt szerződést kézhez vette, további teendője ezért nem volt, és ezért nem kellett a saját aláírásával is ellátott szerződést az alperesnek visszaküldenie. Még fellebbezésében is azt állította, hogy nem szükséges a visszaküldést igazolnia, és azt is elismerte, hogy a szerződés alperes részére való visszaküldését csupán ügyvezetője tanúvallomásaival tudta alátámasztani, egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésére. A perben Steven Anderson - a felperes ügyvezetője - ugyan a 29. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomásában valóban úgy nyilatkozott, hogy az alperes által 1999. július 14-én megküldött szerződést még aznap visszaküldte az alperesnek, de ezt az állítást egyéb bizonyíték nem támasztotta alá, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott postai úton való visszaküldés tényét a felperes sem bizonyítani, sem valószínűsíteni nem tudta, és meg sem kísérelte. Erre tekintettel azt kell megállapítani, hogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló az a tényállítás, mely szerint a felperes nem tett az alperes ajánlatát elfogadó nyilatkozatot, sem iratellenesnek, sem okszerűtlennek nem minősül.

Mivel a felperes az alperes ajánlatát nem fogadta el, irrelevánssá vált annak vizsgálata is, hogy mi volt az alperesi ajánlat tartalma, azaz az alperes a szerződés-tervezetben rögzítetteket változtatás nélkül írta-e alá, vagy közölte véleményeltérését. A felperes azon állításával kapcsolatban, hogy az alperes levélben elismerte a szerződés létrejöttét, a következőket kell kiemelni. Sótonyi József - aki az alperes részéről a felperes által megküldött szerződés-tervezetet aláírta, kifejezetten úgy nyilatkozott 2000. december 19-én kelt, az alperes vezérigazgatójának írt tájékoztató levelében, hogy a szerződés nem jött létre a peres felek között. Abban a levélben azonban amit néhány nappal korábban 2000. december 14-én az alperes vezérigazgatója Sótonyi József tájékoztató nyilatkozatának beszerzése előtt küldött a felperes fizetési felszólítása alapján a felperesnek, a vezérigazgató valóban nem a szerződés létrejöttének hiánya miatt zárkózott el a megbízási díj megfizetésétől, hanem egyéb okból találta alaptalannak a felperes megbízási díj iránti

igényét, ez azonban nem jelenti azt, hogy az alperes a szerződés létrejötte tekintetében ténybeli beismerést tett volna.

A Pp. jelen eljárásban irányadó rendelkezései szerint a bíróság belátása szerint dönthet arról, hogy az ügyet tárgyaláson kívül kívánja-e elbírálni a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f/ pontja alapján, a tárgyaláson kívüli elbírálásról azonban a feleket értesítenie kell, és tárgyalást kell tartania abban az esetben, ha a felek bármelyike 8 napon belül kéri a tárgyalás megtartását, /Pp. 256/A.§ (3) bekezdés/. A másodfokú bíróság 2007. április 21-én a felperes részére ennek megfelelő értesítést és tájékoztatást küldött, a felperes viszont nemcsak 8 nap alatt, de a másodfokú ítélet meghozataláig - 2007. október 15-ig - sem kérte a tárgyalás kitűzését. Ennek figyelembevételével is teljesen alaptalan a másodfokú bíróság eljárási szabálysértésére való hivatkozás. Egyébként a tárgyalás tartása szempontjából semmilyen relevanciával nem bírhatott az alperesi ajánlat állítólagos homályos, vagy ellentmondásos volta, mert e körülménynek nem a szerződés létrejötte szempontjából, hanem a szerződés értelmezése miatt lehetett volna csak jelentősége.

Mindezekre tekintettel a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A felperes eredménytelen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, így köteles viselni a lerótt illeték formájában felmerült saját felülvizsgálati perköltségét és köteles megfizetni az alperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült felülvizsgálati perköltségét is. A perköltségek megállapításáról a Pp. 270.§ (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdés alapján és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján döntött a Legfelsőbb Bíróság. Az alperes részére járó ügyvédi munkadíjat 15 millió forint pertárgyérték alapulvételével - ÁFA-val növelt összegben - állapította meg.

Budapest, 2008. április 8.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
Dr. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hitelével:

(Hajdu Mihályné)
bírószági írnok